

U 17/2008 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (puolustus- ja turvallisuushankintojen direktiivi)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 5 päivänä joulukuuta 2007 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi koskien tiettyjen julkisten tava-

ra- palvelu- ja rakennusurakkahankintojen menettelyjen yhteensovittamista puolustus- ja turvallisuussektoreille sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 30 päivänä huhtikuuta 2008

Puolustusministeri *Jyri Häkämies*

Hallitusneuvos Jouko Tuloisela

EU/2007/1797

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

MUISTIO

18.4.2008

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI KOSKIEKSIEN TIETTYJEN JULKISTEN TAVARA- PALVELU- JA RAKENNUSURAKKA-HANKINTOJEN MENETTELYJEN YHTEENSOVITTAMISTA PUOLUSTUS- JA TURVALLISUUSSEKTOREILLE

1. Yleistä

Euroopan yhteisöjen komissio on 5 päivänä joulukuuta 2007 julkaissut ns. puolustusalan paketin, joka pitää sisällään tiedonannon puolustusteollisuudesta (KOM (2007) 764 lopullinen) sekä kaksi lainsäädäntöehdotusta (KOM (2007) 766 lopullinen, KOM (2007) 765 lopullinen). Puolustuspaketin tavoitteena on parantaa Euroopan puolustusalan kilpailukykyä.

Puolustus- ja turvallisuusalan hankintoja koskeva direktiiviehdotus (KOM (2007) 766 lopullinen) pyrkii tuomaan käyttöön uuden, näiden alojen erityispiirteisiin mukautetun oikeudellisen välineen. Tarkoituksena on asettaa jäsenvaltioiden käyttöön julkisten hankintojen tekemistä koskevat yhteiset säännöt, joilla varmistetaan sekä EY:n perustamissopimuksen periaatteiden noudattaminen että puolustus- ja turvallisuusalan hankintojen erityispiirteiden, kuten tietoturvasuus, toimitusvarmuus ja menettelyjen joustavuus, huomiointi.

2. Pääasiallinen sisältö

Oikeusperusta

Komission direktiivialoite perustuu EY:n perustamissopimuksen 95 artiklaan, jossa määrätään sisämarkkinoiden toteuttamisesta. Päätöksenteossa noudatetaan perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä määränemistö- ja yhteispäätös menettelyä.

Lisäksi direktiivialoite liittyy keskeisesti EY:n perustamissopimuksen 296 artiklaan. Artikla 296 on perustamissopimusta yleisluontoisesti koskeva poikkeusartikla, joka mahdollistaa jäsenmaille mahdollisuuden keskeisten turvallisuusetujensa vaatiessa halutessaan poiketa yhteisön sääntelystä. Artiklassa on erityisesti mainittu toimenpiteet, jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden kauppaan ja tuotantoon.

Aihe ja soveltamisala

Direktiivin soveltamisalaan ehdotuksen mukaan kuuluvat ne puolustusalan tavarat, palvelut ja rakennusurakat, joissa jäsenmaa ei hankinnassa katso tarpeelliseksi käyttää 296 artiklan mahdollistamaa poikkeusmahdollisuutta julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2004/18/EY, jäljempänä hankintadirektiivi. Tavaroiden lisäksi soveltamisalaan kuuluvat varaosat, huolto sekä tuotteiden testaus.

Lisäksi direktiivin soveltamisalaan kuuluvat ehdotuksen mukaan tuotteet ja palvelut, jotka koskevat tai sisältävät EU:n tai jäsenmaiden turvallisuudelle sensitiivistä tietoa terrorismin tai organisoituneen rikollisuuden vastaisen toiminnan, rajavalvonnan tai kriisinhallintaoperaatioiden aloilla.

Tähän saakka pääosa jäsenmaiden puolustusviranomaisten hankinnoista on käytännössä usein ollut sisämarkkinasääntöjen ulko-

puolella perustuen EY:n perustamissopimuksen 296 artiklaan. Kyseinen artikla on luonteeltaan poikkeussäännös ja tämän vuoksi tilanne on komission mielestä vastoin EY-tuomioistuimen oikeustapauskäytäntöä ja poikkeuksen laaja-mittainen käyttö jäsenmaissa heikentää eurooppalaisten puolustusmarkkinoiden avoimutta ja kehittämistä jäsenmaiden välillä. Samoja piirteitä on havaittu myös arkaluonteisten turvallisuustuotteiden hankinnoissa, jotka eräiltä osin otettaisiin mukaan soveltamisalaan.

Yksi syy asiointilalle on ollut nykyisten EY:n hankintadirektiivien huono soveltuvuus puolustusalan hankintoihin. Direktiivi kohdistuu alueelle, jossa jäsenmaa ei hankinnassa katso tarvitsevansa EY:n perustamissopimuksen 296 artiklan mukaista poikkeusta.

Asia on osa laajempaa komission kehittämisaloitetta liittyen Euroopan puolustusteollisuuden olosuhteiden parantamiseen ja tehostamiseen (vrt. aiempi puolustusteollisuustiedonanto 2003, puolustushankintojen vihreä kirja 2004, komission tulkitseva tiedonanto 2006 art. 296 käytöstä puolustushankinnoissa, sekä muut osat nyt käsittelyssä olevaa komission puolustuspakettia: puolustusteollisuutta koskeva strategia, ja EU:n sisäisiä asevientisiirtoja koskeva säädösehdotus.

Suurelta osin komission valmistelussa on pohjana käytetty hankintadirektiiviä. Erityispiirteinä puolustusosalalla on hankintojen kohteiden monimutkaisuus ja arkaluonteisuus.

Direktiiviehdotus sisältää kehittämissuhteita:

1) neuvottelumenettely, johon sisältyy ennakolta tehtävä ilmoitus, voidaan käyttää ilman rajoituksia. Mahdollisuus tuo joustavuutta koska kaikista yksityiskohdista voidaan neuvotella monimutkaisessa hankinnassa.

2) erityissääntöjä tietosuojaa varten, joilla pyritään varmistamaan että suojattava tietoa ei joudu asiattomien käsiin.

3) erityissääntöjä huoltovarmuutta koskien, joilla pyritään varmistamaan, että toimitukset tapahtuisivat oikea-aikaisesti erityisesti kriisin tai aseellisen konfliktin tilanteissa. Lisäksi on tietyt poikkeussäännöt koskien tutkimus- ja yhteishankkeita, jotka ovat puolustussektorin ja -teollisuuden kehittämisen kannalta erityisen tärkeitä alueita. Lisäksi

esitetään muutettavaksi hankintadirektiivin nro 2004/18/EY 10 artiklaa.

Artikla 1 käsittelee direktiivin soveltamisalaa ja sen perusteena olisi neuvoston päättämä vuoden 1958 sotilastavaralista (15.4.1958). Artikla 1 d määrittää mukaan tulevien turvallisuusalan hankintojen katteen. Tältä osin keskeisenä ehtona on hankinnassa oleva liittymä luottamuksellisen tiedon suojaamiseen. Artiklassa edelleen rajataan, että direktiivillä ei muuteta, mitä on säädetty EY:n perustamissopimuksen 30,45, 46, 55 ja 296 artiklassa.

Artiklat 6-7 käsittelevät kynnsarvoja ja hankinnan ennakoidun arvon laskemista. Ehdotuksessa on lähdetty tavara- ja palveluhankinnassa sekä rakennusurakoissa vastaavista rajoista kuin hankintadirektiivissä (tällä hetkellä kynnsarvoina tavarat ja palvelut 133.000 EUR ja urakat 5.150.000 EUR).

Artikla 8 on keskeinen käsitellessään direktiivin soveltamisalan piiristä poissuljettuja sopimuksia. Tällaisia olisivat yhteiset useamman maan hankinnat, tai kansainvälisen järjestön erityiseen menettelyyn perustuvat hankinnat.

Artikla 9 säättää eräistä erityisistä poissuljetuista hankintatapauksista, kuten eräät palveluhankinnat, ja hankinnat jotka liittyvät kolmansissa maissa tehtäviin hankintoihin paikallisten elinkeinonharjoittajien kanssa sotilaallisten joukkojen sijoittamiseen tai sotilaallisiin operaatioihin liittyen.

Artikla 10 käsittelee teknisiä eritelmiä. Asia liittyy myös puolustusalan hankinnoissa keskeiseen yhteensopivuuteen ja NATO-standardeihin. Vaihtoehtojen (11 artikla) esittämisen osalta komission ehdotukseen sisältyy että vaihtoehtoinen standardi tulisi hankinnoissa voida tarjota, jos sellainen vaihtoehtoinen standardi tiedetään olevan. Vaihtoehdon salliminen riippuisi siitä salliiko hankintayksikkö tarjouspyynnössä vaihtoehtojen esittämisen.

Artikla 12 käsittelee alihankintoja ja 13 artikla erityisehtoja sopimusten toteuttamiselle.

Artikla 14 sisältää hankintaan liittyvää tietoturvallisuuden suojaamista koskevia määräyksiä. Artiklassa on esimerkinomaisen luettelon siitä, mitä tarjouksessa voidaan tältä osin edellyttää. Kysymys on myös siitä, missä hankinnan vaiheessa asiaa selvitetään, tar-

jousvaiheessa vai aiemmin. Jäsenmaa voisi antaa muitakin ehtoja.

Artikla 15 käsittelee toimitusvarmuuden (huoltovarmuuden) huomioon ottamista hankinnassa. Komissio on työryhmässä täsmennänyt kyseessä olevan esimerkinomainen luettelo. Tarjoajalta voidaan edellyttää erilaisia näyttöjä siitä, että tarjoajan toimitusvarmuus on kunnossa. Mekanismin kattavuutta ja vaiheistusta tulee pohtia. Jäsenmaa voisi asettaa muitakin ehtoja.

Artikla 16 käsittelee verotusta, työntekijäin suojelua, työehtoja ja -oloja.

Artikla 17 säättää noudatettavista hankintamenettelyistä, jotka olisivat rajoitettu menettely, neuvottelumenettely jota edeltää julkaistava ilmoitus (18 artikla), ja kilpailullinen neuvottelumenettely 19 artikla).

Artikla 20 luettelee tapaukset, joissa on mahdollista käyttää neuvottelumenettelyä ilman edeltävää julkistettavaa ilmoitusta. Tällaisia tapauksia ovat mm. kiiretilanteet konflikteissa tai aseellisissa kriiseissä, tilanteet jossa hankinta voidaan osoittaa vain tietyille myyjätaholle yksinoikeuksista tai teknisistä syistä johtuen, tutkimuksen ja tuotekehityksen hankkeet tietyin edellytyksin, tai lisähankinnat alkuperäiseltä toimittajalta, jos toimittajan vaihto haittaisi hankinnan kohteiden yhteensopivuutta tai epäsuhtaisia teknisiä vaikeuksia yhteensopivuuden tai huollettavuuden suhteen. Hankintojen ulottuvuudeksi komissio esittää viittä vuotta, mitä jäsenmaat ovat pitäneet lyhyenä aikana. Lisäksi näihin tapauksiin lukeutuisivat valtioiden väliset kaupat.

Artiklat 22 ja 23 käsittelevät ilmoitusmenettelyjä, 24 artikla aikamääreitä, 25 artikla tarjouspyyntöjä, 26 artikla palautemenettelyjä, 27 artikla tiedonsiirtomenettelyjä, 28 artikla raportteja, 29-33 artikla valintamenettelyjä, 34 artikla laadunvalvontastandardeja ja ympäristökriteerejä, 36 artikla dokumentaation täydentämistä, 37 artikla päätöksentekokriteerejä, 38 artikla epänormaalin alhaisia tarjouksia, 39 ja 40 artikla tilastovelvoitteita, 41 artikla neuvoa-antavaa komiteaa, 42 artikla kynnysarvojen muutoksia, 43 artikla direktiivin muutoksia, 44 artikla hankintadirektiivin 10 artiklan muutosta ja 45 artikla kansallista voimaansaattamista.

3. Ehdotuksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset Suomen lainsäädäntöön

Voimassa olevaa julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007), jäljempänä hankintalaki, ei sovelleta lain 7 §:n 1 ja 2 kohdan mukaan

- hankintoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä taikka jos valtion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat taikka

- hankintoihin, joiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön.

Rajankäynti sotilaallisiin hankintoihin on kuulunut puolustushallinnon hankintojen osalta puolustusministeriölle. Puolustusministeriö on tehnyt asiasta yleisluontoisen päätöksen vuonna 1995. Viimemainittua lainkohtaa on tulkittu siten, että siviilituotteet, kuten esimerkiksi elintarvikkeet, ajoneuvoista henkilöajoneuvot, ml. maantiekurmuautot, monet kumppanuushankkeet, tavalliset tietokonelaitteet ja esimerkiksi varusmiesten vaatetusnimikkeet (pääosin) kuuluvat hankintalain kilpailuttamisen piiriin.

Salassa pidettäviä tai erityisiä turvatoimia edellyttäviä ehtoja on voinut liittyä esimerkiksi valtion omistajapolitiikan alaan kuuluvien palveluhankintoihin ja eräisiin viennin erityisrahoitukseen liittyviin selvityksiin. Keskeisiä valtion turvallisuuteen liittyviä poissulkemisperusteita liittyy myös Huoltovarmuuskeskuksen hankintoihin.

Koska kansallisen sääntelyn puuttumista ei ole pidetty puolustusvälinehankinnoissa tyydyttävänä tilanteena, puolustusministeriö on 10.4.2006 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on laatia hallituksen esityksen muotoon laki puolustus-, turvallisuus- ja salassa pidettävistä hankinnoista.

Jos direktiivi toteutuu ehdotuksen mukaisesti, Suomen kansallista lainsäädäntöä on tarkistettava. Mahdollinen uusi direktiivi edellyttäisi sisämarkkinoihin kuuluvana alueena oletettavasti hankintalain täydentämistä. Kokonaan oma erityiskysymyksensä on mahdollinen vastikevaatimuksia (vastakauppoja) koskeva sääntelytarve.

Tietoturvallisuutta sääntelee (vrt. artikla 14) kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoit-

teista annettu laki (588/ 2004). Myös tämän lain osalta ovat muutostarpeet mahdollisia.

3.2 Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 27 kohdan mukaan valtakunnan lain-säädäntövaltaan kuuluvat ampuma-aseita ja ampumatarvikkeita koskevat asiat. Samoin 27 §:n 34 kohdan mukaan puolustus- ja rajavartiolaitosta koskevat asiat kuuluvat valtakunnan lain-säädäntövaltaan.

3.3 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Komissio on tehnyt asiasta vaikutusarvioinnin Vaikutusarvioinnin tiivistelmässä komissio on eritellyt eri toimintavaihtoehtoja ja päättänyt esittämään direktiivivaihtoehtoa.

Vaikutusten osalta kansallinen arviointi on alustavaa, koska tässä vaiheessa on vielä vaikea arvioida miten laajasti direktiiviehdotusta sovelletaan jatkossa. Kansallisten vaikutusten arviointia tulee tämän takia jatkaa direktiiviehdotuksen käsittelyn edetessä.

Ehdotuksella on yritysvaikutuksia. Niitä on kuitenkin tässä vaiheessa vaikea esittää määrällisesti. Vaikutukset yritysten kilpailukykyyn on tunnistettava kahdensuuntaisesti eli Suomen puolustus- ja turvallisuusviranomaisten hankinnoissa kotimarkkinoilla ja toisaalta suhteessa suomalaisten alan yritysten vientiin EU:n sisällä.

Mitä kolmansiin maihin tulee, Euroopan puolustusteollisuusyhdistys (ASD) on kiinnittänyt tiettyä huolta kolmansien maiden yritysten mahdolliseen hallitsemattomaan markkinoillepääsyyn joka kenties tulisi mahdolliseksi EU:n sisäisten markkinoiden avoimuuskehityksen johdosta. Puolustusalan hankinnat ovat kuitenkin pääosin WTO-velvoitteiden ulkopuolella, ja komissio on korostanut asian riippuvan jäsenmaiden omista ratkaisuksista. Paljon riippuu myös muista komission puolustuspaketin mukana olevista kehitystoimista.

Kotimaassa toimiva puolustusteollisuus on materiaalisen varmuuden ja huoltovarmuuden tärkeä komponentti. Avoimuudesta koituisi suoria ja epäsuoria myönteisiä vaikutuksia myös pk-teollisuuden osallistumismahdollisuuksiin. Suomessa turvallisuus- ja puo-

lustusalalla on runsaasti pk-teollisuutta. Osittaisia innovaatioon sisältyviä vaikutuksia asiaan arvioidaan liittyvän puolustus- ja turvallisuusalueiden synergioiden vahvistumisen kautta. Kehitys on kuitenkin tämänsuuntaista säädösvaihtoehdosta riippumatta.

Koko puolustuspaketin osalta on kyse asteittaisesta integraation tuottamisesta puolustuksen ja turvallisuuden alalle. Ehdotetun sääntelyn ei meillä kuitenkaan uskota aikaansaavan kovin nopeita muutoksia maiden avoimuuskäyttäytymiseen.

Suomi on verrattain avoin hankintojensa kilpailuttaja myös 296 artiklan suojaamalla alueella. Näissä puolustusvälinehankinnoissa kilpailutukset on tehty Euroopan puolustusviraston (EDA) poliittisten kilpailutusperiaatteiden ja Suomen hankintasääntelyn pohjalta. On oletettava, että Euroopan mailla on puolustusalan hankinnoissa jatkossakin runsaasti varauksia ja suojan tarpeita. On kuitenkin oletettava, että aikaa myöten osa nykyisin puolustusvälinehankinnan kategoriassa valmisteltavista puolustushallinnon hankinnoista siirtyisi valmisteltavaksi uuden direktiivin mukaisin menettelyin.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan: koulutuksen tarvetta hankintayksiköille uuteen lain-säädäntöön mentäessä. Erityinen huomio tarvittaneen tarjouspyyntöjen laadintaan. Tietoturvallisuuden ylläpitäminen, kuten turvallisuusselvitykset aiemmin tuntemattomista yrityksistä, ja tietoturvallisuuden kontrollointi hankinnoissa merkitsevät lisätehtäviä viranomaisille ja hankintayksiköille.

Ympäristövaikutukset: Ei suoranaisia ympäristövaikutuksia. Artikloissa on tiettyjä ympäristömerkkiä koskevia määräyksiä.

4. Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä

Direktiiviehdotuksen käsittely on aloitettu neuvoston työryhmässä 11 päivänä joulukuuta 2007. Euroopan parlamentissa asian käsittely on aloitettu 26 päivänä maaliskuuta 2008 sisämarkkinat ja kuluttajansuoja -valiokunnassa. Ehdotuksen käsittely unionin toimielimissä jatkuu vuoden 2009 puolelle.

5. Kansallinen valmistelu

Direktiiviehdotus on ollut lausuntokierroksella. Saatujen lausuntojen jälkeen ehdotusta on käsitelty EU-asioiden komitean kilpailukykyjaostossa 31 päivänä maaliskuuta 2008, EU-asioiden komiteassa 16 päivänä huhtikuuta 2008 sekä EU-ministerivaliokunnassa 18 päivänä huhtikuuta 2008.

6. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto yleistasolla kannattaa puolustus- ja turvallisuusalan markkinoiden toimivuuden parantamista Euroopassa avoimuuden suuntaan, ottaen huomioon näiden hankintojen erityispiirteet. Paremmiin toimivilla markkinoilla voidaan kehittää eurooppalaista puolustusalan teollisuutta. Valtioneuvosto kannattaa eurooppalaisen puolustusteollisuuden tilanteen parantamista kokonaisvaltaisemmin keinoin, ei vain hankintasäädöksiä koskevin direktiivimuutoksina. Komissio on esittänyt näitä muita kehittämiskohteita samaan aikaan tämän aloitteen kanssa antamassaan puolustusteollisuustiedonannossa, jota käsitellään eri muistiossa.

Vaikka ehdotus ei suoraan vaikuta EY:n perustamissopimuksen 296 artiklan tulkintaan, sillä on kuitenkin merkittävä vaikutus siihen, miten laajalti direktiiviehdotuksen menettelyt tulevat sovellettaviksi. Tästä syystä hankintamenettelyt tulisi luoda mahdollisimman toimiviksi ja ottamaan huomioon alan erityispiirteet.

Direktiiviehdotuksen soveltamisala (1 artikla) jää epäselväksi ja sitä tulee käsitelyn kuluessa pyrkiä selventämään. Kyseisen 1 artiklan a kohdan mukainen muotoilu sisältää viittauksen vuoden 1958 tavaralistaan, minkä hankaluutena on se, että sitä ei ole koskaan virallisesti julkistettu ja siitä on olemassa useita erilaisia versioita. Vaihtoehtona työryhmässä on ollut esillä myös yleisempi viittaus EY:n perustamissopimuksen 296 artiklaan. Ehdotuksen 1 artikla jättää soveltamisen riippumaan jäsenmaan tulkinnasta. Jäsenmaan tulee tapauskohtaisesti arvioida täyttyvätkö EY:n perustamissopimuksen 296 artiklan poikkeussäännön kriteerit, jolloin hankintadirektiivin menettelyt eivät tulisi so-

vellettavaksi. Kukin jäsenmaa itse arvioisi asiaa omien turvallisuusintressiensä valossa. Yhteistä soveltamisalaa Euroopan maille lie- neekin lähes mahdoton määrittää, koska arviointi tehdään hankintakohtaisesti. Mahdollisesti soveltamisala linjautuisi pitemmällä aikavälillä EY-tuomioistuimen EY:n perustamissopimuksen 296 artiklan yhä suppeampaa käyttöä suosivan oikeuskäytännön ohjaamana. Myös turvallisuushankinnalle ehdotetun määritelmän sisältöä tulisi selkeyttää.

Valtioneuvostolla ei ole tässä vaiheessa lopullista kantaa soveltamisalan suhteen. Kantaa täsmennetään käsittelyn edistyessä.

Markkinoiden avautumisessa lähtökohtana tulee olla vastavuoroisuuden aito toteutuminen. Avautumisen on myös taannoisessa EDA:n poliittisessa käytännesääntöehdoteissa nähty olevan vain osittaista, maiden avoimuuskäytännön vaihdelta. Suomen ei tule olla ainoa markkinoitaan avaava maa.

Valtioneuvosto korostaa kansallisen huoltovarmuutensa merkitystä. Puolustusalan hankintoihin liittyen nämä järjestelyt ovat meille tärkeitä. Direktiiviin ehdotettuja järjestelyjä voidaan pitää oikean suuntaisina. Maat voisivat hankinnoissa asettaa lisäehtojaan. Ehdotettujen menettelyjen vaiheistus, kattavuus ja käytännön toimivuus tulee jatko- työssä varmistaa.

Direktiiviehdotus ei sisällä säännöksiä oikeusturvakeinoista ja näin ollen ne jäisivät kansalliseen sääntelyyn. Direktiivin soveltamisalan selkiintymisen jälkeen voidaan tarkemmin pohtia sektorin erityispiirteet huomioon ottaen sopivimpia oikeusturvakeinoja.

Tietoturvallisuutta koskevien järjestelyjen toimivuudesta tulee varmistua tällä hankintojen alueella. Mekanismit tulisi mikäli mahdollista pyrkiä sovittamaan olemassa oleviin järjestelyihin sen sijaan että luodaan uusia. Maat voisivat hankinnoissa asettaa lisäehtojaan. Järjestelyjen vaiheistus, kattavuus ja käytännön toimivuus tulee varmistaa. Artiklakohdan kehittäminen on vielä kesken.

Vastaostoja ehdotus ei suoranaisesti käsittele. Asiaa kuitenkin käsitellään komission vaikutusarvioinnissa sekä puolustusteollisuustiedonannossa. Komissio on kritisoinut vastakaupmekanismeja soveltumattomina sisämarkkinoiden yhteyteen, ja pitänyt niitä epäterveenä toimintana myös puolustushan-

kintojen alalla. Vastakauppojen eli puolustushankintojen teollisen yhteistyön käyttö on Suomelle edelleen tärkeää merkittävässä puolustusvälinehankinnoissa (arvoltaan vähintään 10 miljoonaa euroa). Suomi ei tässä vaiheessa voi luopua vastakauppaehdosta. Suomelle voisi osoittautua ongelmalliseksi, mikäli uusilla direktiivisäännöillä supistettaisiin esimerkiksi suoran teollisen yhteistyön velvoitteen asettamisen mahdollisuuksia. Asia liittyy soveltamisalaa koskevaan kysymykseen. Täydentävä kansallinen sääntely vastaostojenkin osalta jää selvitettäväksi potentiaaliseksi mahdollisuudeksi. Aihepiiriä koskeva harmonisoiva keskustelu esimerkiksi EDA:n puitteissa on kuitenkin Suomelle mahdollista. Suomen toiminta EDA:ssa ja EU:ssa tulisi olla johdonmukaista.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen jatkokäsittelyssä tulee huomioida erityisesti pk-sektorin tarpeet, koska alan kotimainen teollisuus on suurelta osin pk-sektorilla. Asia liittyy myös kynnysarvojen asettamiseen ja kysymykseen mahdollisesta alihankintojenkin

avaamisesta kilpailulle, kuten on poliittisesti sovittu EDA:n käytännesäännöissä.

Valtioneuvosto katsoo, että direktiivissä säädettävä kynnysarvo tulisi olla 1.000.000 euroa eli sama kuin nykyisin EDA:n puolustushankintojen käytännesäännöissä. Ehdotettuja kynnysarvoja valtioneuvosto pitää liian alhaisina puolustus- ja turvallisuussektorilla. Tämä arvoltaan suurempi kynnysarvo on ollut esillä useamman maan esittämänä vaihtoehtona työryhmässä.

Valtioneuvosto kannattaa Euroopan puolustusviraston puitteissa luotua puolustushankintojen käytännesääntöihin perustuvaa poliittista avoimuutta ilmoitusmenettelyineen (ks. valtio-neuvoston kirjelmä E 92/2005 vp). Käytännesääntöihin perustuvien EDA:n hankintailmoitusmenettelyjen arvioidaan säilyvän siltä osin kun kyse on EY:n perustamis-sopimuksen 296 artiklan alaisista puolustusvälineistä. EDA:n ilmoitusmenettelyjen rooli kuitenkin mahdollisesti vähenisi maiden aikaa myöten alkaessa ehkä laajemmin käyttäen uuden direktiivin mukaisia menettelyjä.